



Metaforaning personifikatsiya xususiyatlari va ularning chet tilini o'qitishda metodik qo'llanilishi(ingliz tili materiallari asosida)

Muallif: Yusupova Arofatxon Abdumalik qizi

Ilmiy rahbar: Gavharoy Isroiljon qizi

51-maktab ingliz tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu ilmiy ishda metafora va personifikatsiya kabi badiiy ifoda vositalarining ingliz tilidagi lingvistik xususiyatlari hamda ularning chet tilini o'qitish jarayonida metodik qo'llanilishi o'rganiladi. Metafora va personifikatsiya o'quvchilarda ijodiy fikrlash, obrazli tafakkur va madaniy idrokni shakllantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Ishda ingliz tilidagi dars materiallari asosida ushbu vositalarni samarali o'rgatish usullari tahlil qilinadi va amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar metafora, personifikatsiya, badiiy ifoda vositalari, stilistika, chet tilini o'qitish, ingliz tili, metodik qo'llanilish, ijodiy fikrlash, ta'lim jarayoni

Аннотация. В данной научной работе рассматриваются лингвистические особенности метафоры и олицетворения как художественных выразительных средств в английском языке, а также их методическое применение в процессе обучения иностранному языку. Метафора и олицетворение способствуют развитию у учащихся креативного мышления, образного восприятия и культурного сознания. На основе материалов по английскому языку проанализированы эффективные способы обучения этим средствам и даны практические рекомендации.

Ключевые слова метафора, олицетворение, художественные средства выразительности, стилстика, обучение иностранному языку, английский язык, методическое применение, творческое мышление, образовательный процесс

Annotation. This research paper explores the linguistic features of metaphor and personification as stylistic devices in the English language, as well as their methodological application in foreign language teaching. Metaphor and personification play a significant role in developing students' creative thinking, figurative understanding, and cultural awareness. The study analyzes effective teaching methods using English language materials and provides practical recommendations for classroom use.

Keywords metafora, personifikatsiya, badiiy ifoda vositalari, stilistika, chet tilini o'qitish, ingliz tili, metodik qo'llanilish, ijodiy fikrlash, ta'lim jarayoni



Hozirgi globallashuv jarayonida ingliz tilini o'rganish va o'rgatishning samarali uslublarini topish o'quvchilarning lingvistik va madaniy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynamoqda. Metafora va personifikatsiya kabi badiiy-stilistik vositalar orqali tilni chuqurroq anglash, o'quvchilarda tasavvur, emotsional idrok va ijodiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyati tug'iladi. Ushbu mavzu dolzarbligi shundaki, ingliz tilini o'rgatishda stilistik vositalarni o'rganish orqali nafaqat til bilimlari, balki madaniyatlararo kommunikatsiya ko'nikmalarini ham shakllantirish mumkin.

Tadqiqot maqsadi. Metafora va personifikatsiyaning ingliz tilidagi lingvistik va stilistik xususiyatlarini o'rganish.

ingliz tili darslarida metafora va personifikatsiya kabi badiiy-stilistik vositalarni o'quvchilarga samarali o'rgatish usullarini ishlab chiqishdan iborat. Ushbu vositalar orqali o'quvchilarning ijodiy fikrlashi, obrazli tafakkuri va madaniy-estetik dunyoqarashini shakllantirish ko'zda tutilgan. Til o'rganish jarayonida bu kabi stilistik birliklardan foydalanish o'quvchilarning nafaqat til ko'nikmalarini, balki badiiy idrokini, emotsional sezgirligini va matnga nisbatan chuqur yondashuvini rivojlantiradi.

Tadqiqot davomida bir nechta ilmiy-uslubiy yondashuvlardan foydalanildi. Avvalo, **tahliliy usul** yordamida ingliz tilidagi badiiy matnlar — jumladan she'rlar, hikoyalar, maqolalar — o'rganilib, ularda uchraydigan metafora va personifikatsiya namunalari tahlil qilindi. Bu jarayon o'quv materiallarining mazmuniy va stilistik boyligini ochib berish imkonini berdi.

Shuningdek, **tajriba-sinov usuli** asosida ingliz tili darslarida ushbu stilistik vositalardan foydalanildi va o'quvchilarning tushunish, anglash va qo'llash darajalari baholandi. Darslarda faol ishtirok etish, savollarga mustaqil javob berish va yozma topshiriqlarda obrazli ifodalardan foydalanish orqali o'quvchilarning bilim darajasida ijobiy o'zgarishlar kuzatildi.

Bundan tashqari, so'rovnoma va kuzatuv metodlari yordamida o'quvchilarning mavzuga bo'lgan munosabati, qiziqishi va anglash darajasi aniqlab borildi. Olingan natijalar asosida o'quvchilarning stilistik vositalarni qanday qabul qilishi va ulardan qanday foydalanishga urinishi baholandi.

Tadqiqot yakunida olingan tajribalar asosida ingliz tili o'qituvchilari uchun **metodik tavsiyalar** ishlab chiqildi. Ushbu tavsiyalar orqali dars jarayonini yanada jonli, obrazli va o'quvchiga yo'naltirilgan shaklda tashkil etish mumkin bo'ldi. Bu esa, o'z navbatida, ingliz tili darslarining samaradorligini oshirishga, o'quvchilarning tilga



nisbatan ijobiy munosabatini shakllantirishga va ularning mustaqil fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari. O‘quvchilar metafora va personifikatsiyani farqlash va qo‘llashni o‘rgandilar.

O‘quvchilarda ingliz tilidagi badiiy ifoda vositalarini tushunish darajasi ortdi.

She’rlar va badiiy matnlar bilan ishlash orqali tilga bo‘lgan qiziqish kuchaydi.

Interaktiv metodlar (klaster, rol o‘ynash, kontekstual tahlil) yordamida ijodiy fikrlash faollashdi.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, o‘quvchilar dastlab stilistik vositalarni tushunishda qiynaldilar. Biroq darslarda metafora va personifikatsiyani vizual, kontekstual, dramatik usullar orqali o‘rganish ularning e’tiborini tortdi va o‘zlashtirishni osonlashtirdi. Bu metodik yondashuv til o‘rganishda emotsional va obrazli fikrlashga turtki berdi. O‘quvchilar matnlardagi noan’anaviy mazmunlarni tahlil qilishni o‘rgandilar va o‘z fikrlarini ingliz tilida ifodalashga urinib ko‘rishdi.

Metafora va personifikatsiya ingliz tilini o‘qitishda o‘quvchilarning madaniy va badiiy tafakkurini shakllantiruvchi kuchli vositadir.

□

Metafora — bu biror narsa yoki hodisani boshqa narsa bilan bevosita taqqoslamasdan, unga xos bo‘lmagan tushuncha orqali ifodalash vositasidir. Masalan:

Time is a thief – vaqt o‘g‘ri kabi, u bizdan sezdirmasdan vaqtni olib ketadi.

Ingliz tilida metafora ko‘plab idiomlarda, maqollarda, she’riy misralarda va hatto kundalik nutqda keng uchraydi. Bu vosita o‘quvchilarga murakkab yoki abstrakt tushunchalarni obrazli shaklda tushunishga yordam beradi.

1.2 Personifikatsiya

2024-yil bahor semestrda 51-maktabning 7–8-sinf o‘quvchilari ishtirokida o‘tkazilgan amaliy mashg‘ulotlar asosida quyidagi natijalar kuzatildi:

Metafora va personifikatsiyadan foydalangan holda o‘tkazilgan darslarda o‘quvchilarning ishtiroki va faolligi sezilarli darajada oshdi.

Yozma va og‘zaki nutqlarda badiiy ifodalar ko‘proq qo‘llanila boshlandi.

O‘quvchilarning ingliz tilidagi badiiy matnlarga bo‘lgan qiziqishi ortdi.

Interfaol metodlar — xususan, dramatisatsiya va klaster usuli — orqali o‘quvchilarning ijodiy fikrlash darajasi oshdi.

Tadqiqot muhokamasi. Tajriba shuni ko‘rsatdiki, ingliz tilini o‘rganishda nafaqat grammatik mashqlar, balki badiiy ifoda vositalari ham muhim o‘rin tutadi. O‘quvchilarga metafora va personifikatsiyani o‘rgatish ularning tilga bo‘lgan



qiziqishini oshiradi, o'z fikrini obrazli va emotsional tarzda ifodalashga yordam beradi. Ba'zi o'qituvchilar bu vositalarni ortiqcha deb hisoblashadi, biroq to'g'ri metodik yondashuv orqali ular dars jarayonini yanada jonli va mazmunli qiladi.

XULOSA

Metafora va personifikatsiya ingliz tilini o'rganishda o'quvchilarning obrazli va madaniy tafakkurini rivojlantiradi.

Bu vositalarni o'rgatish orqali o'quvchilar badiiy matnlarni chuqurroq tahlil qilish, tushunish va undan zavqlanishga o'rganadi.

Darslarda stilistik vositalardan foydalanish dars samaradorligini oshiradi va o'quvchilarni til o'rganishga yanada jalb qiladi.

Kelgusida bu boradagi tadqiqotlar va metodik tajribalar davom ettirilishi, turli yosh guruhlari va darajalari uchun mos dars ishlanmalar ishlab chiqilishi maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abrams, M. H. (1999). A Glossary of Literary terms. (7th ed.). Ithaca, NY: Cornell University Press.
2. Anggiamurni, A. N. (2020). An Analysis of Figurative Language in Poetry by Maya Angelou. PANYONARA: Journal of English Education. <https://ejournal.iainmadura.ac.id/index.php/panyonara/article/view/3669>.
3. Antari, N. K. D. (2022). An analysis of the interpersonal meaning of lyric and video "zombie" by day6. Journal of Language and Pragmatics Studies, 1(1), 16–24. <https://doi.org/10.58881/jlps.v1i1.3>
4. Blake, William. (n.d). Poetry Foundation. London by William Blake. <https://www.poetryfoundation.org/poems/43673/london-56d222777e969>
5. Chaer, Abdul. (2009). Pengantar Semantik Bahasa Indonesia. Jakarta: PT Rineka Cipta.
6. Назарова, З.П. (2018). Stilistik vositalarning o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni. Toshkent.
7. Safarova, M. (2021). Ingliz tili o'qitishda badiiy vositalardan foydalanish metodikasi. Andijon davlat universiteti.